

FEMEIA AFGANĂ - ÎNTRE OPRESIUNE ȘI CURAJ

Alessia Caragea,
Relații Internaționale și Studii Europene,
promoția 2023-2026,
alessia.caragea04@e-uvv.ro

Khaled Hosseini este un scriitor afgan-american și medic în California. S-a născut în Kabul, unde tatăl său lucra ca diplomat, iar la vârsta de 11 ani s-a mutat în Franța urmând ca peste câțiva ani să aplice pentru azil în Statele Unite ale Americii împreună cu familia lui. Romanul său debut "Vânătorii de zmei" devine un bestseller, iar acesta decide să își încheie cariera de medic și devine scriitor. Splendida cetate a celor o mie de sori este un roman publicat în anul 2007, acțiunea petrecându-se în Afganistan. Romanul abordează o dimensiune feminină a poveștii sale, urmărind povestea a două femei ale căror vieți se întrepătrund. Stilul de scris al lui Hosseini este profund emoționant și uman, reușind să îmbine perfect istoricul cu destinele reale ale personajelor, explorând teme universale precum sacrificiul și solidaritatea.

„Splendida cetate a celor 1000 de sori” este o poveste tristă, care reflectă viața de zi cu zi a femeilor din Afganistan. Este povestea unor femei care au fost victime ale unui regim opresiv, care au înfruntat provocări crunte dar au avut curaj, dorință și ambiție. Deși parcursul lor a fost la fel, finalul este unul complet diferit. Povestea are loc la începutul anilor 2000, însă majoritatea dintre aspectele negative se regăsesc în viața cotidiană a femeilor afgane. Romanul este centrat pe destinul tragic și lupta pentru supraviețuire a femeilor, Mariam și Laila, sub un regim patriarhal și opresiv. Să fii pusă în papucii lui Mariam mi se pare unul dintre cele mai grele lucruri, ca și femeie. De la începutul vieții a fost marginalizată, fiind "harami", abuzată emoțional de mama ei, nerecunoscută de tatăl ei și fără acces la educație. După sinuciderea mamei sale, care în fond a fost o formă de manipulare emoțională, Mariam este respinsă de tatăl și familia ei și trimisă să se căsătorească cu un om cu mulți ani peste vârsta ei. Personal, mi se pare dezgustător faptul că rușinea a căzut pe umerii ei, când trebuia să cadă pe umerii tatălui. Singura vină a lui Mariam a fost că s-a născut, nimeni nu i-a oferit o șansă și a fost

pusă sub stereotipul de "harami mică și proastă". Viața femeilor afgane este definită de o profundă nedreptate sistemică, unde dublul standard moral plasează întreaga vină și rușine pe umerii lor, iar orice formă de apărare este pedepsită ca o crimă.

Dublul standard nu este doar o problemă la nivelul societății afgane, ci la nivel mondial femeia fiind marginalizată și considerată "ușoară" pentru lucruri pentru care bărbații sunt lăudați la ordinea zilnică. Viața lui Mariam nu a devenit mai ușoară odată cu mariajul, ba din contra. La început era doar bucuroasă că cineva îi poartă de grijă, dar cu timpul a fost supusă la abuzuri greu de citit și imaginat. De fapt, toată căsnicia a fost un abuz și o încălcare a drepturilor deoarece Mariam era doar un copil, deci nu avea discernământ pentru a-și da consimțământul, țipetele, bătăile și metodele de umilință și tortură sunt extensii ale acestui abuz. Ce e de făcut în situația asta? În calitate de femeie cu acces la educație, dreptul la opinie și care nu a crescut într-o societate asemănătoare cu cea a Afganistanului a-și spune că a-și riposta și a-și părăsi mariajul, dar în situația respectivă nu este atât de ușor. Când trăiești într-o societate care te privește de sus din simplul fapt că ești femeie, o societate unde talibanii au preluat puterea iar femeile nu mai au voie nici măcar să iasă neînsoțite pe stradă ce poți face? Cui îi ceri ajutorul? Talibanii susțin că "nu se bagă în casa omului" iar femeii în funcții publice nu găsești. Singura fericire și alinare din viața lui Mariam au fost Laila cu fiica ei, și a durat ceva timp până să ajungă în punctul respectiv.

Laila a fost, de asemenea, o victimă a abuzului domestic în căsnicia sa. Viața Laila a fost diferită de viața lui Mariam, ea a avut acces la educație, un tată iubitor și prezent (deși mama a fost absentă o bună parte din timp) și ambiții mari. Căsătoria sa cu Rasheed a fost singura ei salvare odată cu venirea talibanilor, după ce s-a trezit cu părinții ei morți și însărcinată cu alt bărbat. Faptul că Laila a întreținut relații intime cu un bărbat

în afara căsătoriei, din care a rezultat un copil, urma să aibe consecințe amare dacă nu lua decizia de a se căsători. Cele două femei au încercat să-și pună curajul la comun și să fugă, însă a fost fără succes și chiar a stârnit consecințe grave.

După tentativa lor de fugă, pedeapsa a fost pe măsură și a degenerat chiar într-o tentativă de omor. Lupta s-a terminat cu Mariam care l-a omorât pe soțul ei, bineînțeles în legitimă apărare. Dar exista oare atunci conceptul de legitimă apărare? Dreptul de apărare reprezenta (și încă o face) o utopie, cum adică femeia să se apere? "A fost vina ei, sigurat l-a provocat sau a făcut ceva greșit" este doar una dintre scuze, nu e nevoie să le enumerăm pe toate pentru că le știm cu siguranță. Au existat nenumărate cazuri de legitimă apărare în care femeile nu au fost crezute, și au fost pedepsite cu aspritate, Mariam fiind una dintre ele. Ea putea să fugă alături de Laila, să scape în sfârșit de povară și să ducă o viață liniștită dar a ales să își asume toată vina și consecințele. Gestul lui Mariam a fost unul de sacrificiu, pentru Laila, și de curaj. Bineînțeles că a fost condamnată la moarte prin execuție publică, ceea ce subliniază nedreptatea sistemului. Dacă era un bărbat în locul lui Mariam, oare avea aceeași soartă? Sau în cazul său, apărarea era legitimă și soția reprezenta o amenințare pentru viața lui? Bărbatul poate să acționeze asupra soției sale în ce modalitate dorește, pentru că este bărbat, dar soția nu se poate apăra fără a suporta consecințele. Asta este realitatea multor femei, nu doar în Afganistan ci pretutindeni. Deși situațiile poate nu sunt atât de extreme, contextul este același. Dacă ceri ajutor, ești pusă la zid, dacă te aperi, suferi consecințele.

Personal, aș fi acționat exact la fel ca și Mariam în situația respectivă. După ani întregi de bătaii, amenințări cu moartea, umilință și toate metodele posibile de încălcare a drepturilor și înjosire consider că îți este viața pusă în pericol și trebuie să te aperi de abuzator în ce fel poți mai bine. Clar, faptul că iei viața unei persoane, indiferent că a fost prin legitimă apărare, are efecte psihologice asupra conștiinței, și nu este un lucru ușor de îndurat. Revenind la prima idee, să fii pusă într-o situație asemenea lui Mariam este cu siguranță una dintre cele mai grele provocări. Nu știu dacă reușeam să fiu atât de puternică și să îndur atât de multe precum a făcut-o ea, probabil că nu. Nicio persoană nu ar trebui să treacă prin asemenea experiențe și să fie obligată să le țină piept, însă un număr îngrijorător de mare de femei o fac zilnic. Scopul acestei analize este de a atrage atenția asupra faptului că abuzul domestic și pedepsirea pe nedrept încalcă drepturile fundamentale, iar acțiunea lui Mariam a fost o decizie corectă de legitimă apărare.

Ca să tragem o concluzie, cel mai greu mi-ar fi fost să trăiesc în pielea lui Mariam, consider că prin abuz domestic și pedepsirea pe nedrept îți sunt încălcate drepturile fundamentale, a fost decizia corectă de a folosi legitimă apărare și aș fi luat aceeași decizie. Cât despre finalul celor femei, una a fost împușcată în cap în public, fiind supusă pentru ultima dată din viața ei la o umilință publică, iar cealaltă a avut un final fericit alături de prima ei iubire și tatăl copilului. Majoritatea femeilor din Afganistan duc o viață ca și Mariam, iar prea puține au un final ca și Laila.